

336.71 (497.1) (094.5)

ЗАКОН

О

НАРОДНОЈ БАНЦИ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

ОД 26 ЈАНУАРА 1920 С ЊЕГОВИМ ИЗМЕНАМА И ДО-
ПУНАМА ОД 9 ДЕКЕМБРА 1920 И 19 АПРИЛА 1921 ГОД.

Овај Закон обнародован је у броју 162 „Службених Новина“
од 23 јула 1921 године.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1921.

82

Д

Уведено у нови инвентар бр. ~~1997(1)~~

1 јануара 1942 год.

Београд.

ЗАКОН

О

НАРОДНОЈ БАНЦИ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

ОД 26 ЈАНУАРА 1920 С ЊЕГОВИМ ИЗМЕНАМА И ДО-
ПУНАМА ОД 9 ДЕКЕМБРА 1920 И 19 АПРИЛА 1921 ГОД.

Овај Закон обнародован је у броју 162 „Службених Новина“
од 23 јула 1921 године.

32787

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1921.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАЊСТВА
ПЕТРА I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉА СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
МИ

АЛЕКСАНДАР НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

На предлог Нашега Министра Финансија, а по саслушању Нашега Министарског Савета, решили смо и решавамо :

ЗАКОН

О

НАРОДНОЈ БАНЦИ

КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Фирма, циљ, седиште, трајање

Члан 1.

Привилегована Народна Банка Краљевине Србије зваће се од сада Народна Банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и њен се делокруг проширује на целу Краљевину.

Фирма Народне Банке гласи :

„Народна Банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца“.

Ниједан новчани завод или Банка у Краљевини не може унети у име своје фирме речи „Народна Банка“, ни саме ни у склопу с другим речима.

Члан 2.

Задатак је Народне Банке, да регулишући новчани оптицај и старајући се свим начинима за што бољу заштиту и јачање земаљске валуте, подмирује потребе привреднога рада у краткорочном кредиту; најзад њен је задатак да, организујући платежни саобраћај на технички што савршенијој основи, олакша Држави у њеној благајничкој служби.

Члан 3.

Седиште је Народне Банке у Београду.

Ван Београда Банка ће имати своје филијале и агенције. Банка ће одмах отворити своје филијале у местима у којима сада постоје филијале Аустро-Угарске Банке. Задржавајући филијале Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије у Скопљу и Битољу, Банка ће у току прве године основати филијале у Нишу и Цетињу.

У споразуму с Министарством Трговине и Индустрије Банка ће моћи поред ових филијала оснивати и у другим местима где се потреба укаже, своје филијале или агенције.

Члан 4.

Трајање Народне Банке утврђује се на двадесет и пет година рачунајући од дана обнародовања овога закона.

Овај се рок може продужити на тражење Банчино законом, који мора бити донесен на три године пре истека повластице.

Члан 5.

Одредбе овога закона не могу се мењати без пристанка Народне Банке.

Капитал, резервни фонд

Члан 6.

Банчин је капитал 50,000.000.— динара у злату, подељен на 100.000 акција од по 500.— динара у злату.

До сада уплаћених 10,000.000.— динара у злату на 20.000 акција на доносиоца Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије сматраће се као уплаћене акције Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Члан 7.

Одмах по ступању на снагу овога закона Банка ће изложити јавном упису 40.000 акција у номиналном износу 20,000.000.— динара у злату под овим условима:

а) уплата ће се вршити поступно а цела сума се има уплатити у року од 5 година;

б) емисиони курс акција ће се одредити на основи чисте имовине банчине, која ће се утврдити по начелима трговачког билансирања, а по одобрењу Министра Трговине и Индустрије;

в) по извршеном упису акције ће се распоредити овако: прво ће се дати сваком уписнику по 5 акција односно онолико колико је уписао, ако је број мањи од пет.

Затим ће се уписницима, који су уписали преко 5 акција дати још по 5 акција односно до уписаног броја, ако овај износи 10 или мање од 10.

Остатак ће се распоредити на уписнике преко 10 акција сразмерно броју уписаних акција.

Члан 8.

Нове ће акције одмах гласити на име и пренос ће се вршити само по одобрењу Управног Одбора. Оне не могу гласити ни прећи у руке страних држављана. Само дојакошње акције на доносиоца претвориће се у акције на име њених ималаца без обзира на то чији су они држављани, изузимајући држављане страних држава којима су та права украћена нарочитим законима. У року који Банка одреди сви ће имаоци бити дужни пријавити своје акције по бројевима ради претварања у акције на име.

Члан 9.

Осталих 40.000 акција у износу 20,000.000.— динара у злату банчиног капитала уплатиће се кад

се потреба укаже и по споразуму између Министра Трговине и Индустрије и Народне Банке.

Члан 10.

Народна Банка има свој резервни фонд, коме је циљ :

- а) да покрије губитак на капиталу банчином;
- б) да попуни дивиденду акционарима до висине 6⁰/₀ од уплаћеног капитала.

За резервни фонд одбијаће се од чисте зараде најмање 5⁰/₀ док не достигне висину од 20⁰/₀ од уплаћеног капитала.

Статутима ће се одредити, како ће се и у што уложити капитал резервног фонда.

Делокруг

Члан 11.

Народна Банка радиће само ове послове :

1) есконтовање и реесконтовање пословних меница са најмање два сигурна потписа и с роком не дужим од три месеца, вараната домаћих јавних сместишта, државних благајничких записа и купона са државним обвезницама под условима који ће се Статутима одредити; куповање и продавање меница и чекова на стране пијаче;

2) куповање и продавање злата и сребра;

3) давање зајмова на залог:

а) злата и сребра;

б) државних облигација ма које врсте (обвезница, лозова, бонова итд.) као и облигација, акција и заложница, за које Држава јамчи, заложница и комуналних обвезница домаћих новчаних завода и предузећа у опште, којима је призната пупиларна сигурност. Ни овим зајмовима рок не може бити дужи од три месеца, а Статутима ће се одредити услови за давање ових зајмова;

4) издавање краткорочних упутница на положене суме у кованом злату или новчаницама, ради исплате царина и других државних дажбина;

5) примање новца и других вредности на чување и руковање;

6) примање новца и других вредности на текући рачун и с тим у вези издавање упутница, акредитива и чекова;

7) отварање жиро-рачуна;

8) вршење наплата, исплата уз претходно покриће и комисионих банкарских послова;

9) вршење службе око уписа зајмова за рачун Државе, самоуправних тела као и индустријских и трговачких предузећа земаљских;

10) давање зајмова на залогу обвезница Савеза Земљорадничких Задруга и примање у реесконт меница Савеза Занатлијских Задруга.

Старање о томе, да се здрава валута наших емиграната прикупи и искористи у интересу домаћег новчаног оптицаја.

Осим ових послова Банка ће бесплатно вршити дужност државног благајника под условима, које с Владом закључи.

Члан 12.

Министар Финансија има права есконтовати код Банке ради обртног капитала државних благајничких записа највише за 1.000,000.000.— динара с интересом 1⁰/₀ годишње.

Служба овим боновима мора се уносити у годишњи финансијски закон.

Новчанице издате по овом кредиту не улазе у редован банчин контингент и за њих важи чл. III Прелазних Наређења у погледу трошкова око израде.

Члан 13.

Држава може код Банке по својој потреби у свако доба чинити привремену размену; изузимати новчанице на подлогу свога злата или потраживања на страни у номиналној вредности, без икакве накнаде, у суми највише до 600,000.000.— динара. Ове новчанице не улазе у редован контингент Банчин.

Члан 14.

Осим послова наведених у члану 11-ом Народној Банци није допуштено радити и друге које послове. Није јој допуштено ни непокретна имања набављати ни на њих зајмове давати. Непокретног имања може набављати само колико јој је за рад потребно, и на случај да јој које потраживање дође у опасност може за то потраживање тражити обезбеду и у дужникову непокретном имању, па имање и купити, али га првом згодном приликом и продати.

Новчанице

Члан 15.

Народна Банка има искључиво право издавања новчаница. Управни Одбор по споразуму с Министром Трговине и Индустрије и Министром Финансија утврђује типове новчаница које ће се издавати.

Новчанице Народне Банке проглашавају се за опште платежно средство у целој земљи.

Члан 16.

Народна Банка дужна је да исплати сваку своју новчаницу у металној законској монети, чим јој се за исплату поднесе. На свакој новчаници треба да је исказана ова обавеза банчина.

У филијалима се може исплата одложити, док новац из Централне не стигне.

Банка је дужна да врши и размене новчаница једне врсте (типа) за новчанице друге врсте (типа).

Члан 17.

Банка може обуставити исплаћивање својих новчаница само у изузетним случајевима по споразуму и решењу Краљевске Владе.

Члан 18.

Новчанице, које се у оптицај пуне морају бити осигуране златом и сребром и другим вредностима трговачким и финансијским, које се лако

и сигурно могу претворити у готов новац. Под трговачко-финансијским вредностима имају се разумети оне вредности, које су прибављене пословима предвиђеним у чл. 11-ом овога закона као и менице Савеза Земљорадничких Задруга и Савеза Сељачких Задруга.

Члан 19.

Метална подлога Народне Банке састоји се из злата и сребра у њезиним касама и њезиним потраживањима на страни. Која ће од последњих и у ком износу моћи да уђе у састав металне подлоге, одређује се с времена на време споразумом између Министра Трговине и Индустрије и Финансија и Народне Банке.

Члан 20.

Народна Банка може, као редован контингент, пустити својих новчаница у оптицај највише трипут онолико колико има металне подлоге.

Члан 21.

Народна Банка има право да своје новчанице из оптицаја повуче и замени их другим својим новчаницама.

Ради овога Банка мора издати позив у коме ће описати новчаницу, која се повлачи. Позив се мора штампати у Службеним Новинама трипут, тако да од једног до другог пута прође најмање педесет а највише сто дана. По истеку пет година од последњег позива, Банка није дужна примити ни једну такву новчаницу.

Вредност новчаница, које се не буду презентирале до тога рока, припада Држави.

Члан 22.

Фалсификовање (лажно прављење, подражавање, преиначавање) новчаница Народне Банке, њених акција, као и купона и талона казниће се по прописима Казненог Законика, који вреде за кривице због прављења лажних новаца. А фалсификовање свих осталих исправа банчаних казниће се по

прописима Казненог Законика, који вреде за кривице због фалсификовања јавних исправа.

Члан 23.

О стању својих послова и количини новчаница у оптицају Народна Банка ће сваких осам дана саопштавати изводе у Службеним Новинама.

Ближе одредбе о томе прописаће се Статутима по споразуму с Министром Трговине и Индустрије.

Управа

Члан 24.

Народном Банком управља Управни Одбор на челу којег стоји Гувернер.

Управни Одбор има двадесет четири члана, које бира збор акционара на четири године и који морају бити држављани Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Дванаест чланова морају имати домицил у Београду.

Управни Одбор мора се састати бар једанпут у два месеца.

Делокруг Управног Одбора као и начин бирања одредиће се ближе Статутима банчиним.

Члан 25.

Гувернер мора бити поданик наше Краљевине и мора становати у Београду.

Управни Одбор бира 5 кандидата за Гувернера и предлаже Министру Трговине и Индустрије. Гувернер се поставља Краљевским Указом на 4 године.

Плату Гувернерову одређује Управни Одбор при самом избору.

Ако се за Гувернера изабере државни чиновник, он задржава сва права чиновника и године службе проведене у Банци рачунају му се као и године проведене у служби државној. Пенсија ће му се рачунати према плати коју је имао пре него што је за Гувернера постављен.

Делокруг и дужност Гувернера одредиће се изближе банчиним Статутима.

Члан 26.

У почетку сваке године Управни Одбор бира из своје средине једног члана, који има да заступа Гувернера кад је Гувернер спречен да врши своју дужност. Изабрани члан носи назив Вице-гувернер.

Члан 27.

Ради вршења контроле постоји Надзорни Одбор који се састоји из девет чланова, који морају бити држављани Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Њих бира Збор акционара на три године.

Начин бирања и круг рада Надзорног Одбора одредиће се Статутима.

Члан 28.

Ради оцене меница поднесених Народној Банци на есконтовање постојаће есконтни одбор. Број чланова есконтних одбора као и начин бирања и круг рада њиховог одредиће се такође Статутима.

Збор акционара.

Члан 29.

Редован Збор акционара држи се сваке године најдаље у марту месецу, а ванредан кад се потреба укаже.

Начин сазива Збора одређује се Статутима. На Збору дају право :

5	акција	на	један	глас
15	„	„	два	гласа
25	„	„	три	„
35	„	„	четири	„
50	„	„	пет	гласова.

Сваких 25 акција преко 50 даје права на један глас више.

Нико не може имати више од 30 гласова, па ма колико акција имао.

Акционари са мање од 5 акција могу заједнички овластити једнога од њих да их заступа на Збору са бројем гласова који пада на укупан број њихових акција.

На Збору нити могу присуствовати нити бити заступани акционари страни држављани.

Права банчина

Члан 30.

Народна Банка има право да на своме печату носи грб Краљевине.

Члан 31.

За све спорове било Банчине против других, било других против Банке, надлежан је Трговачки Суд у Београду; тако исто за спорове свакога њеног филијала надлежан је Суд места у коме је филијал.

То вреди и за обуставе и забране које би тражила Банка и њени филијали.

Обезбеда коју Банка тражи има се дати како за главни дуг и интерес, тако и за трошкове који по закону на спорни предмет свега долазе рачунајући и оправдање обезбеде.

Извршна власт дужна је најскорије слати Банци у овереном препису списак пописаних ствари у забрану или обуставу, а попис и процену дужна је вршити по прописима Закона о стечајном поступку.

Члан 32.

Пресуде против дужника Банчиних морају се најскорије извршити.

Продаја било покретног било непокретног имања банчиног дужника огласиће се трипут у Службеним Новинама. Од дана последњег огласа у новинама до дана продаје не сме проћи више од тридесет ни мање од десет дана.

Осим тога, продаја ће се и нарочито саопштити Банци у сваком случају, а дужнику, повериоцима обезбеђеним и смесницима (заједничарима) само онда, ако ова лица имају стално место становања у Краљевини, тако да им се може саопштити, кад је продаја одређена, или ће се место њих саопштити њиховим заступницима са таквим сталним местом становања у Краљевини, ако су та лица своје заступнике на време власти именовала.

Члан 33.

Имовина и доходци Банчини ослобођавају се пореза, такса и дажбина за време трајања концесије. Исто тако ослобођени су од такса регистри и записници Банчини, као и сви документи, квите и признанице Банчине и њених филијала и агенција.

Такође се Народна Банка ослобођава поштарине за новчане пошиљке филијалима и обрнуто и измеђ филијала и измеђ Банке и државних благајница.

Зграде Банчине, биле њена својина или биле узете под закуп за њене послове, не могу се ни од које власти ни за какве потребе и ни за које време реквирирати.

Члан 34.

Одредбе Трговачког Законика о вођењу књига обавезне су и за Народну Банку, али књиге назначене у Закону Народна Банка може водити по правилима која ће израдити у споразуму с Министром Трговине и Индустрије.

Књиге Народне Банке и изводи из њих, а потписани како Статутима одређено буде, имаће силу јавних исправа.

Члан 35.

Банка има право да се из вредности код ње депонованих и заложених наплати првенствено за своја потраживања. Исто се тако првенствено може наплатити из покретних ствари својих дужника, кад се те ствари ма у које време и ма на какав циљ у притежању Банке нађу.

Банка се из овде напоменутих вредности може наплатити и непосредно без утицаја Суда.

Ово све вреди и кад дужник умре или кад како год постане неспособан да својим имањем располаже.

Ово Банчино намирење из оваквих вредности и ствари код ње на име њеног дужника не може Банци бити окрњено ни ако би ко трећи ко није њен дужник доказао да он на ове ствари и вредности има какво раније право, па ма то било и само право својине. У сваком случају трећем остаје право да се равна са самим дужником Банчиним.

Члан 36.

Онај који би хтео да стави забрану или обуставу на вредности (у новцу или папиру), које су код Банке депоноване, или на потраживања која се код ње платити имају, треба да се обрати надлежном Суду, који ће само моћи одобрити забрану или обуставу, но без штете по Банчина права.

Али у свима овим случајевима Банка је овлашћена да у Суд депонује вредности или дотичну суму потраживања на трошак сопственика или пријемника права.

Члан 37.

У случају кад сопственик код Банке депонованих вредности умре или падне под стециште, стараоци масе или пуномоћници наследника дужни су да о томе известе Банку преко Суда и да јој означе лица која могу располагати овим вредностима.

У случају да Банка о томе не би била извештена, она не одговара за штете које би могле произићи за повериоце или наследника.

Надзор Владин

Члан 38.

Надзорно право Владино вршиће Комисар, кога ће именовати Краљ Указом на предлог Министра Трговине и Индустије.

Комисар је државни чиновник најмање у рангу и с платом начелника Министарства, а плата и законски додатци падају на терет Народне Банке.

Комисар ће нарочито надзиравати издавање новчаница.

Комисар има право присуствовати свима одборским седницама и зборовима акционара, и кад би налазио да је која одлука противна Статутима, законима или интересима земаљским, има право да обустави извршење такве одлуке и одмах извести о том Министра Трговине и Индустрије. Министар ће о томе питању донети своје решење најдаље у року од петнаест дана. Ако у томе року Министар не донесе никакво решење, сматра ће се да је извршење Банчине одлуке допуштено.

У циљу надзора над пословима Народне Банке у колико ови имају везе с Министарством Финансија, Министар Финансија има право да Указом или претписом постави свога представника поред Комисара Министра Трговине и Индустрије, а под условима из друге алинеје овога члана. Дужност представника Министра Финансија регулисаће се Статутом.

Члан 39.

Чист приход Банчин, који се добија по одбитку њезиних трошкова и који се утврђује за сваку календарску годину, употребиће се, почев од 1 јануара 1921 године, овако:

За дотацију резервног фонда одбиће се 5% по чл. 10. овога Закона, за тантијеме Управном и Надзорном Одбору и чиновницима издвојиће се 6% (2% за Управни Одбор, $\frac{1}{2}$ % за Надзорни Одбор и $3\frac{1}{2}$ % за чиновнике), а од остатка припашће 60% Држави, а 40% акционарима.

Пет година после уплате капитала предвиђеног у чл. 7. овога Закона, подврћи ће се овај члан ревизији.

Члан 40.

Право наплате дивиденде застарева за пет година, рачунајући од дана кад је Банка преко Службених Новина објавила да ће дивиденду плаћати.

Члан 41.

Уколико овим законом није другојачије казано важе и за Народну Банку одредбе Закона о акционарским друштвима.

Судско уништавање (амортизација) банчаних акција и исправа

Члан 42.

Не може бити судског уништења (амортизације) новчаница Народне Банке, нити икојим начином Банка може бити обавезна да коме за изгубљене или упропашћене новчанице изда друге.

Само за поцепане новчанице или за комаде њихове даваће Банка сразмерну накнаду по правилима која Краљевска Влада одобри.

А изгубљене или упропашћене акције Народне Банке, купони дивидендни, талони и остале исправе, које Банка издаје, могу се судски уништити (амортизовати) а по прописима који се ниже излажу.

Члан 43.

За уништење исправа Народне Банке надлежан је Трговачки Суд у Београду, а за исправе филијала надлежан је Суд места у коме је филијал.

Члан 44.

Уништење код Суда може тражити само господар исправе или његов законити заступник, и то само онда ако исправа није већ пре тражења по закону застарела.

Акт којим се код Суда уништење тражи мора ово садржати:

1. препис исправе, или главну њену садржину и знаке распознавања, као што су: име саме исправе, број, датум, вредност (именита и уплаћена), име на кога исправа гласи, преноси пуни или отворени (бланко) итд.;

2. опис догађаја или начина којим је исправа изгубљена или упропашћена, или којим се мисли да је то било;

3. доказе о господарству на исправу и о догађају на који је исправа изгубљена или упропашћена, или ако доказа нема изјаву, да ће се потражилац на своје наводе заклетати.

Члан 45.

Акт се мора поднети у два примерка, оба оверена од оне власти која по закону исправе оверава.

Један примерак доставиће Суд Народној Банци на одговор. Банка ће одговорити у року од 10 дана. И кад Банка одговори, или ако и не одговори, кад прође овај рок од 10 дана, Суд ће одредити рочиште за извиђај ствари.

Члан 46.

Суд ће решити да има места тражењу, и по томе да ће се даље радити, што је, за коначно уништење исправе, потребно :

1. ако је Банка признала да постоји онаква исправа, за какву се тражи да се уништи; и при том

2. ако је потражилац своје наводе бар до вероватности доказао; или, уместо тога

3. ако потражилац остане при изјави да ће заклетву положити, у ком ће случају Суд под тим условом и издати решење; или уместо тога обојега

4. ако сама Банка изјави да има места тражењу. Решење ће Суд и Банци доставити.

Члан 47.

Кад буде овако решење извршно (ако је њиме досуђена потражиоцу заклетва, кад се и закуне, или кад му Банка заклетву опрости), Суд ће издати оглас преко Службених Новина, да ће по свом тражењу исправу уништити, ако се нико други за њеног господара не појави у року који се за то оставља. Оглас ће се трипут у новинама штампати.

Члан 48.

Кад се уништавају акције, Суд ће о овоме уништењу известити и Народну Банку.

И Народна Банка ће сваки пут кад се сазива Збор акционара на крају позива или одмах испод позива изложити, за које бројеве акција стоји код Суда тражење да се униште, као и који су бројеви већ судски уништени.

За ово ће потражилац платити Банци од сваке акције по пет динара. Суд ће позвати потражиоца да ово плати пре него изда оглас и спровешће Банци, кад је о огласу извести.

Члан 49.

За акције на име рок је за уништење година и један месец, за дивидендне купоне пет година и један месец, који се рачунају овако:

1) код акција од дана када је оглас трећи пут у Службеним Новинама изашао;

2) код купона, за сваки купон од одређеног дана за његову исплату, било да је тај дан прошао, било да није. Само у случају да је тај дан прошао, рок овај не може бити никад краћи од 180 дана, рачунајући од дана кад је оглас трећи пут у Службеним Новинама изашао.

За талоне рок је годину дана, који се рачуна од дана, када се за њих може добити нов купонски лист, било опет да је тај дан прошао било да није. Само у случају кад је тај дан прошао, ни овде не може бити никада овај рок краћи од 180 дана, рачунајући од дана када је оглас трећи пут у Службеним Новинама изашао. У сваком случају при примању новог талона мора се Банци показати и акција уз коју он иде.

За све остале исправе рок је 180 дана, рачунајући од њихова рока, ако рок имају, а иначе од дана кад је оглас трећи пут у Службеним Новинама изашао.

Члан 50.

Банка не може одрећи исплату купона који јој се на исплату поднесу, због тога што је потражио да се они униште ако још и коначно нису уништени (чл. 53.). Тако исто не може одрећи ни

издавање купонског листа на талон, који јој се поднесе, ако и он није конанчо уништен. Најпосле не може Банка одрећи исплату или издавање друге какве вредности по исправи, која јој се за то поднесе од кога било лица, које преносом пуним или отвореним (бланко) доказује да је оно господар исправе. То пре коначног уништења може Банка учинити само онда, ако је потражилац уништења израдио код Суда и обуставу, а обустава се може тражити и од Суда одобрити, само ако се испуне захтеви за тражење обустава по Закону о грађ. суд. поступку.

Члан 51.

Ако се у остављеном року појави ко као господар исправе, која тражи да се уништи, и Суду поднесе саму исправу или доказе да он исправу има, онда се прекида даљи рад по тражењу уништења. Издаје се по томе решење потражиоцу уништења, Банци и појављеном господару. Потражилац уништења упућује се овим решењем на парницу против појављеног господара, ако се успеху нада, а исправа или доказ о њој враћа се појављеном господару ако потражилац уништења није одвојено израдио обуставу.

Члан 52.

Ако се у остављеном року нико на Суду не појави као господар исправе — исправу не поднесе, онда потражилац уништења може захтевати да се исправа коначно уништи. У акту, којим то захтева, мора поднети:

- 1) извршно решење којим му је одобрено уништење;
- 2) сва три броја Службених Новина, у којима је изашао оглас о уништењу;
- 3) уверење од Банке, да она није исплатила исправу, за коју се тражи да се уништи.

Члан 53.

Ако то не поднесе, или ако Банка већ буде исплатила исправу, онда ће Суд захтев одбити.

Ако то поднесе, онда ће Суд издати решење, да се исправа коначно уништава и огласиће то трипут преко Службених Новина, кад решење буде извршно. Решење ће доставити и Банци.

Члан 54.

Кад решење о коначном уништењу буде извршно, уништена исправа нема даље никакве вредности према Банци ма у чијим се рукама налазила, а потражилац уништења може после захтевати да му Банка изда нову акцију и да му за друге уништене исправе, које нису акције, учини исплату или изда вредности.

На изданој новој акцији биће назначено, да је она издана уместо уништене и по чијем захтеву и по ком решењу.

Уз акцију Банка ће издавати потражиоцу и купоне с талоном; него ако је потражилац уз акцију уништио и купоне, Банка ће му купоне исплатити о року за уништење купона, а ако је уз акцију уништио и талон, Банка ће му издати даљи купонски лист о року за уништење талона кад јој се још онда поднесе и нова акција за тај талон.

Исто тако кад је уништен само талон, Банка ће о року за уништење талона издати нов купонски лист само ономе, који поднесе акцију од тога талона.

Члан 55.

Потражилац уништења, и док се уништење не изврши, дужан је испуњавати све обавезе, које падају на имаоца оне исправе, за коју је он тражио да се уништи.

Члан 56.

Ако потражилац уништења не захтева да се коначно униште купони за три месеца од како то захтевати може, или ако по коначно уништеним купонима не дигне дивиденду ни за три месеца, од како је извршно решење којим су купони коначно уништени, онда нема после права на тражење дивиденде по тим купонима.

Члан 57.

Све таксе и трошкове око уништења сноси сам потражилац уништења.

Прелазна наређења

I.

Народна Банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца пустиће у оптицај нову емисију новчаница, којима ће заменити крунске новчанице Аустро-Угарске Банке и новчанице у сребру Народне Банке Краљевине Србије. Време, начин и услови замене једне и друге новчанице за нове утврдиће се споразумом између Краљевске Владе и Народне Банке.

Новчанице Народне Банке Краљевине Србије оптицаће као новчанице Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца све док се не повуку из оптицаја.

II.

Ради што бржег извођења овога посла примиће Народна Банка од Министра Финансија новчанице поручене ради повлачења крунских новчаница и пустити у оптицај као своје привремене новчанице.

Најдаље у року од три године Народна Банка почеће пуштати у оптицај своје сталне новчанице у замену за привремене.

III.

Држава сноси све трошкове око израде и одржавања у оптицају привремених новчаница као и ризик по основи њиховог оптицања. Од овога се изузима износ новчаница пуштен у оптицај по чл. 11-ом овога Закона. Ово исто важи само за трошкове око израде сталних новчаница, којима ће се заменити привремене.

Држава има права покрити ове трошкове из извора предвиђених у чл. V. Прелазних Наређења овога Закона.

IV.

Износ новчаница пуштених у оптицај у замену за крунске новчанице водиће се по књигама Банчиним као „државни дуг без камате по крунским новчаницама“.

Држава је дужна да тај дуг обезбеди на следећи начин:

- 1) једним дѐлом државних домена у вредности висине дуга;
- 2) благајничким записом Главне Државне Благајнице у истом износу.

У случају да Држава обезбеди овај дуг укупно или делимично полагањем других вредности по споразуму с Банком, Банка је дужна да ослободи домене за износ тих вредности.

Износ новчаница издатих за замену круна не улази у редован банчин контингент.

V.

Државни дуг по крунским новчаницама Држава је дужна да исплаћује из следећих извора:

- 1) целокупним својим уделом у добити Народне Банке;
- 2) чистом добити од државних домена у износу предвиђеном буџетом за тај циљ;
- 3) ванредним дотацијама такође предвиђеним у буџету;
- 4) редовном отплатом од 1% годишње од остатка дуга почев са шестом годином од дана ступања на снагу овога Закона и 2% годишње почев са деветом годином.

VI.

Искоришћавање оног дела државних домена који служи као гаранција Банци, вршиће се или у државној режији или давањем под закуп. У случају закупа, Држава је дужна доставити Банци препис уговора о закупу.

VII.

Целокупна готовина у металу, потраживањима на страни и остала актива Банчина служиће као покриће целокупнога новчаничног оптицаја.

VIII.

Стање државног рачуна привремене размене код Народне Банке Краљевине Србије преноси се непромењено у књиге Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Дуг државни по томе рачуну не улази у редован контингент.

IX.

Држава се обавезује да злато и потраживања на страни по рачуну привремене размене у укупном износу од 300,000.000.— одржава на тој висини за време док траје обустава размене.

X.

С обзиром на ванредне потребе, које потичу дѣлом из самога рата, а дѣлом из посла на организацији нове Краљевине, а које се по природи својој не могу покрити редовним изворима, Народна Банка отвара ванредни кредит Министру Финансија у износу 500,000.000.— динара на подлогу благајничких записа.

Поред ванредног кредита предвиђеног у ставу првом овога члана, Народна Банка отвара Министру Финансија нов ванредни кредит од 1.500,000.000.— динара.

На овај рачун се пребацује сва непокривена привремена размена с додатком 425,921.526.65 динара, колико је Министарство Финансија утрошило из депо-а крунско-динарских новчаница, преко суме издате ради повлачења крунских новчаница.

Држава се обавезује да дуг по овоме ванредном кредиту врати Народној Банци у року од десет година.

Новчанице издате по овоме кредиту не улазе у редован банчин контингент, и за њих важи чл. III Прелазних Наређења у погледу трошкова око израде.

Држава се обавезује да ће цео дуг по овоме кредиту осигурати залогом у својим продуктивним доменима.

Ови ванредни кредити представљају државни дуг без интереса.

XI.

Ради што бржег увођења у живот филијала, Народна Банка примиће од Владе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца филијале Аустро-Угарске Банке у подручју наше Државе, под условима који ће се утврдити споразумно између Владе и Народне Банке.

XII.

Размена новчаница Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца за законски метални новац обуставља се. Тој размени ће се приступити кад опште привредне и финансијске прилике у земљи и стање Банчине готовине у злату буду то допустиле, а по претходном споразуму између Краљевске Владе и Народне Банке и законском овлашћењу о томе. Народна Банка може и за време ове обуставе вршити размену својих новчаница за ситан новац по претходном споразуму са Министром Трговине и Индустрије и Министром Финансија.

XIII.

(У к и н у т)

XIV.

За дојакошње акције Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије на доносиоца кад се амортизују, остаје рок од пет година и један месец.

XV.

До сада резервисан неподељен чист добитак у билансу Привилеговане Народне Банке Краљевине

Србије за протекло време остаје да се подели према Закону и Статутима Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије на Државу, акционаре, Управу и на чиновнике, који на њега по томе закону имају право. Овако се исто дели и вредност новчаница у сребру II-ог издања Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије, које се не поднесу у одређеном року Банци на замену.

XVI.

Док се не упише капитал предвиђен у чл. 7-ом и не уплати прва уплата, Народном ће Банком управљати садашњи Управни и Надзорни Одбор Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије и њихова ће дужност бити да се сазове Збор ради избора целокупне Управе по овоме Закону, најдаље у року од три месеца од извршене прве уплате по акцијама издатим у смислу чл. 7-ог.

XVI.a

Уплата нових акција предвиђених у чл. 7-ом овога Закона, може се извршити по избору новог акционара или у злату или у банчиним новчаницама, рачунајући за 20.— динара у злату 80.— динара у овим новчаницама.

Уплата ће се извршити у пет једнаких годишњих делова, рачунајући од објављеног позива на упис, а кад ће се и како овај упис вршити, одредиће Банка у споразуму са Министром Финансија и Министром Трговине и Индустрије. Ако ко жели да изврши упис пре но што би био објављен позив на упис и затражи то било у делу, било у целини, упис ће се примити и тада, кад се затражи.

Уколико се уплата изврши у банчиним новчаницама, Банка ће доцније кад ажија падне, по споразуму са Министром Финансија купити злато.

А сума која би по тој куповини од новчаница претекла, вратиће се акционару.

Акционари, који су по ранијем позиву на упис положили на ове акције први део уплате у злату, могу злато заменити новчаницама.

XVII.

Првом Збору акционара Народне Банке Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца поднеће се на одобрење Статут израђен на основи овога Закона. А док нов Статут не ступи на снагу, важиће Статут Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије, уколико не стоји у противности с овим Законом.

XVIII.

Одредбе овога Закона којима се утврђује редован контингент банчаних новчаница имају се после пет година по обнародовању овога Закона, подврћи ревизији.

• XVIII.a

Ако би у имену које садашње фирме стајале речи „Народна Банка“, било саме било у склопу с другим речима, то се име мора заменити именом без тих речи најдаље за три месеца од како овај Закон у живот ступи, или ако је фирма акционарског друштва, најдаље на првом збору акционара.

XIX.

Најмање на три године пре истека рока трајања привилегије Народне Банке, ако се то трајање законодавним путем не продужи, Управа ће њена бити дужна да предузме повлачење новчаница из оптицаја. После овога рока Банка ће за заостале новчанице у оптицају предати државној каси равну суму у кованом новцу, како би државна каса могла тим новцем исплаћивати новчанице, које се накнадно за исплату поднесу.

За новчанице у оптицају, издате за замену круна, Банка ће приликом ликвидације вратити Држави домене, који су јој били дати за гаранцију тих новчаница.

27 јуна 1921 год.,
Београд.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар Финансија,
Д-р Коста Кумануди с. р.